

جغرافیا و روابط انسانی، زمستان ۱۳۹۷، دوره ۱، شماره ۳

ارزیابی استراتژیک راهکارهای توسعه گردشگری شهری (مطالعه موردی شهر کجور)

محمدعلی الهی چورن^۱، ساجده دین پرست^۲

۱-دانش آموخته کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی گردشگری دانشگاه زنجان

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی دانشگاه محقق اردبیل

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۱/۰۹

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۱/۲۲

چکیده

گردشگری شهری به عنوان یکی از زیر بخش های مهم فعالیت گردشگری به میزان زیادی مورد توجه قرار گرفته و در فرآیند جهانی شدن، اهمیت روز افزونی یافته است به طوری که، بازار گردشگری شهری به سرعت در حال گسترش است و شرایط مطلوب بازار بسیاری از برنامه ریزان شهری را به توسعه گردشگری به عنوان بخش مهمی از سیاست شهری دچار وسوسه کرده است. هدف این تحقیق ارزیابی نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید های توسعه گردشگری حوزه و ارائه راهبرد های توسعه گردشگری آن می باشد. روش تحقیق در این پژوهش توصیفی-تحلیلی می باشد. گرد آوری اطلاعات و داده های مورد نیاز به روش بررسی های اسنادی و کتابخانه ای و مطالعات میدانی صورت گرفته برای تجزیه و تحلیل اطلاعات با بهره گیری از تکنیک *SWOT* نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید های گردشگری تجزیه و تحلیل شده و استراتژی ممکن جهت توسعه گردشگری منطقه تدوین شده است. یافته های حاصل از تحقیق بیانگر آن است که در این شهر ۱۱ قوت، ۱۱ ضعف، در عین حال ۱۲ فرصت، و ۱۲ تهدید بیرونی دارای تاثیر عمده ای بر کار کرد گردشگری شهری دارد. استراتژی بازنگری از راهبرد *SWOT* نشان داد که استراتژی راهبرد تهاجمی در اولویت اول و راهبرد تنوع، در اولویت دوم، راهبرد بازنگری در اولویت بعدی برنامه ریزی گردشگری کجور می باشند

واژه گان کلیدی: گردشگری، توسعه گردشگری، *SWOT*، کجور.

مقدمه

تمایل به سفر همچون میل به دور از یکنواختی زندگی روزمره، برای شکست عادت های روزانه برای متوقف کردن زمان، به تجربه و تنوع اخبار- چیزی است که در وجود ما تابید. به جای دیگر همراه با مردم دیگر در یک آب و هوا و محیط زیست، به معنی بخشی از داستان و تجربه دیگری است، برآورده شدن این آرزوها شخصی و منحصر به خود فرد می باشد؛ به طوری که، گردشگری فعالیت اقتصادی پیچیده ای است که به همه منافذ زندگی بشر نفوذ کرده است (زیاری و همکاران ۱۳۹۲: ۱۵). در عصر حاضر، گردشگری و اقتصاد گردشگری در حال تبدیل به یکی از سریع ترین صنایع رو به رشد جهان بوده و ابزاری برای ایجاد درآمد ملی و از اصلی ترین ارکان اقتصادی جهان و نیز از مفاهیم، اشکال و ارکان توسعه پایدار قلمداد می شود (آمقانی و همکاران ۱۳۹۳: ۲۴). به طوری که، امروزه صنعت گردشگری به عنوان یک پدیده اجتماعی- اقتصادی به یکی از بزرگترین بخش های اقتصادی که درآمد، شغل و مبادلات ارزی را برای بسیاری از کشورها را فراهم می کند، تبدیل شده است که دارای اثرات تکاثری برای تحریک رشد و توسعه در طیف وسیعی از بخش های اقتصادی می باشد (UNWTO, 2016). یکی از مهم ترین مقصد هایی که روندهای گردشگری جهان را در دهه گذشته تحت تاثیر قرار داده، مراکز شهری است. رشد سفرهای کوتاه مدت این مقصدها را به یکی از اصلی ترین مراکز گردشگری تبدیل نموده و این پدیده خود را در کاهش میانگین سفر گردشگران در بیش تر مقصد های دنیا نشان داده است (زیاری و همکاران ۱۳۹۲: ۱۶). نواحی شهری به سبب جاذبه های تاریخی و فرهنگی بسیار در اغلب موارد مقاصد گردشگری مهمی محسوب می شوند. شهرها معمولا جاذبه متنوع و بزرگی شامل موزه ها، بناهای یاد بود و مکان ای تاریخی را دارا هستند که خود، گردشگران بسیاری را جلب می کنند و جریان کارها، اقدام های اجتماعی و تغییرات فضایی فراوانی را به ویژه در شهرهای کوچک شکل می دهند (غلامی و همکاران ۱۳۹۴: ۸۴۷). به عبارت دیگر نواحی شهری به علت آن که جاذبه های تاریخی و فرهنگی بسیار دارند غالبا مقاصد گردشگری مهمی محسوب می شوند، لذا حجم زیادی از گردشگری در شهر متمرکز می شود (تیموری ۱۳۹۳: ۶۵). بنابراین گردشگری شهری به عنوان یکی از زیر بخش های مهم فعالیت گردشگری به میزان زیادی مورد توجه قرار گرفته و در فرآیند جهانی شدن، اهمیت روز افزونی یافته است به طوری که، بازار گردشگری شهری به سرعت در حال گسترش است و شرایط مطلوب بازار بسیاری از برنامه ریزان شهری را به توسعه گردشگری به عنوان بخش مهمی از سیاست شهری دچار وسوسه کرده است (زیاری و همکاران ۱۳۹۶: ۵۷). گردشگری شهری از دهه ۱۹۸۰ در دستور کار تحقیقات گردشگران قرار گرفت (حاتمی نژاد ۱۳۹۴: ۶۴). براساس برآورد سازمان جهانی گردشگری، ارزش وجوه حاصل از جهانگردی و مسافرت در دهه آتی با سرعت افزون تر تجارت جهانی به سطح بالاتر از اقلام صادراتی در دیگر بخش های اقتصادی خواهد رسید به طوری که، سازمان جهانی گردشگری پیش بینی کرده بود که آمار گردشگران در سال ۲۰۱۲ رشدی ۴ درصدی داشته باشد. این روند هر چند در سال های قبل کند است ولی توقعات کارشناسان در ثبت رقم یک میلیارد گردشگر برآورده می نماید (کارگر ۱۳۹۳: ۷۴). در واقع، چون شهرها جاذبه های متنوع و بزرگی از قبیل موزه ها، بناهای یاد بود، تئاتر، استادیوم های ورزشی، پارک ها، شهر بازی ها، مراکز خرید، و مناطقی با معماری تاریخی و مکان هایی مربوط به حوادث مهم با افراد مشهور را دارند؛ و از سوی دیگر به دلایلی پایین بودن هزینه و زمان جابه جایی برای دستیابی به مقاصد گردشگری، در نتیجه گردشگران بسیاری را جذب می کنند (حاتمی نژاد ۱۳۹۴: ۶۴). ازدیدگاه (تقوایی و همکاران ۱۳۹۵: ۱۱۲). گردشگری شهری یکی از مهم ترین انواع گردشگری می باشد. شهرها در برگیرنده

جاذبه های متنوع انسانی و طبیعی در یر گیرانده دروازه و مبدا ورود گردشگران هستند به طوری که، ساختار فضایی شهر به سه قسمت طبیعی، مصنوعی و اجتماعی تقسیم بندی می شوند که بعضا می توانند جاذبه های بزرگ و مهم باشند. به عقیده (حسینی و همکاران ۱۳۹۵: ۱۳۰). توسعه گردشگری شهری در همه شرایط مولد ثروت نیست، بلکه وجود سه شرط اساسی برای سود مندی توسعه گردشگری و تاثیر مطلوب آن در بهبود و توسعه کلی شهر ضرورت دارد: ۱- شهر باید سیمایی جذاب داشته باشد؛ ۲- شهر باید دست کم دارای برخی عناصر نیرومند و رقابت آمیز در زمینه فرآورده های جهانگردی باشد؛ ۳- منافع مورد انتظار از توسعه در دراز مدت باید فراتر از هزینه ها در درازمدت باشد. از نظر (اکپریان ۱۳۹۶: ۴) در جامعه شهری، گردشگری می تواند مزایای در خور توجهی به وجود بیاورد. این منافع عبارتند از: ایجاد مکان های کار جدید، چشم انداز جدید برای شرکت های گردشگری محلی، فرصت های سرمایه گذاری جدید افزایش درآمد و بهبود استانداردهای زندگی برای جمع محلیف درآمد مولد از مالیت های محلی که می تواند برای باز سازی زیر ساخت ها و بهبود امکانات جامعه استفاده شود. به طوری که، بهبود زیر ساخت هایی که علاوه بر گردشگران منطقه، ساکنان نیز ذینفع مستقیم آن خواهند بود و تضمین منابع مالی برای حفاظت از منابع طبیعی، هنر، صنایع دستی، مناطق باستان شناسی و تاریخی. در واقع، مزایای در حال توسعه گردشگری پایدار شهری، شامل باز سازی مناطق طبیعی، کاهش اثرات مربوط به حمل و نقل بازدید کنندگان، توانایی ارائه آموزش و پرورش در جهت تغییر نگرش ها و ارزش ها، پرورش رفتار طرفداران محیط زیست به طیف وسیع تر و تعداد زیادی از مردم، هم برای ساکنان و هم برای گردشگران، در نهایت بهبود گردشگری است. از دیدگاه (خواجه شاه کوهی و مینایی ۱۳۹۳: ۵۴) گردشگری شهری نقش موثری بر توانمند سازی جوامع محلی و ایجاد فرصت های شغلی و رشد اقتصادی داشته باشد که با شناخت دقیق و صحیح توان های طبیعی، فرهنگی، تاریخی و شناسایی نقاط قوت و موجود منطقه می تواند در راستای توسعه پایدار هر منطقه ای نقش مهمی ایفا نماید. به عقیده (ضیایی ۱۳۹۵: ۳) گردشگری شهری دارای ماهیتی دو گانه است؛ به این معنا که از یک سو شهر به معنای اصلی ترین مبدا گردشگران به شمار می رود و از سوی دیگر به عنوان مقصد گردشگری مورد توجه قرار می گیرد. از نظر (سفر آبادی ۱۳۹۵: ۹۸) گردشگری شهری باعث ایجاد اشتغال مستقیم و غیر مستقیم، دایمی و فصلی در طیف متنوعی از مشاغل خدماتی و غیر خدماتی در شهر و پسرانه آن، افزایش درآمد سرانه و بالا رفتن سطح رفاه عمومی شهروندان و افزایش درآمد مراکز و واحد های خدماتی- بازرگانی می شود. از دیدگاه (خاکساری و همکاران ۱۳۹۲: ۱۲۷). توسعه صنعت گردشگری موجب تنوع درآمدها و کاهش ناهماهنگی در اقتصاد می شود و در کشورهای در حال توسعه، فرصتی برای صادرات ایجاد می کند؛ به طوری که، نرخ رشد آن از اشکال سنتی صادرات بیش تر است. از دیدگاه (قالیباف ۱۳۹۰: ۱۵۴) وجود جاذبه های تاریخی- فرهنگی و جاذبه های ویژه انسان ساخت در نقاط شهری در دهه های اخیر باعث شده است تا این مقاصد مورد هجوم گردشگران قرار گیرد. از این رو مروری بر ادبیات برنامه ریزی گردشگری مبین این نکته است که تا کنون چهار رویکرد در برنامه ریزی گردشگری وجود داشته است. الف- دیدگاه رشد گرا: در این رویکرد از گردشگری به عنوان اهرم و ابزاری برای بهبود شاخص های اقتصادی یک جامعه به کار می رود. ب- رویکرد اجتماعی: در این دیدگاه گردشگری به مثابه پدیده ای برای شکوفایی بهبود شرایط زیستی جوامع عنوان می شود. د- رویکرد پایدار: در این دیدگاه گردشگری به عنوان ابزار توانمند در راستای اجرای سیاست های توسعه پایدار مورد بررسی و تحلیل قرار می گیرد. ج- رویکرد فیزیکی- فضایی: گردشگری به عنوان یک پدیده فضایی و منبع مورد استفاده در سامان دهی فضا ها، مورد مطالعه قرار می گیرد (قدمی ۱۳۸۹: ۱۱۳). زیاری و همکاران در سال ۱۳۹۲ در تحقیقی تحت عنوان بررسی عوامل موثر بر صنعت گردشگری مطالعه

موردی نور آباد ممسنی به این نتیجه رسیده اند که کم ترین میزان رضایت گردشگران شهری در زمینه نیاز های اساسی آن هاست که نشان از ضعف عمیق در این بخش است. اسدی و همکاران در تحقیقی تحت عنوان استراتژی توسعه گردشگری در ایران به این نتیجه رسیدند که گردشگری شهری در ایران یکی از غالب گردشگری است و می تواند به منزله اولین انتخاب برای گردشگران داخلی و خارجی باشد وارثی و همکاران در سال ۱۳۹۴ در تحقیقی تحت عنوان نقش عوامل اجتماعی گردشگری در توسعه گردشگری شهری به این نتیجه رسیدند که شاخص های مدیریت فضا های گردشگری با ۰/۷۶ درصد بیش ترین و بهای خدمات گردشگری با ضریب ۰/۶۳ درصد کم ترین سهم نسبت به به دیگر متغیرها را داشته اند.. (Kim, 2002) در مطالعات خود به این نتیجه رسیدند که توسعه گردشگری تاثیر مثبت بر شاخص های عینی کیفیت زندگی ساکنان محلی نظیر سلامتی، تفریح، خدمات، و میزان فروش و کاهش سطح فقر داشته است. دیمیترو و سکس و همکاران در سال ۲۰۱۵ در تحقیقی تحت عنوان نگرش شهروندان صربستانی به توسعه گردشگری به این نتیجه رسیدند که تفاوت آماری در این زمینه وجود دارد (توسعه گردشگری) (Rishi & Giridhar, 2007) در پژوهش خود با استفاده از تحلیل SWOT امکانات توریستی منطقه کوهستانی هیمالیا چال پرادش واقع در شمال هند را مورد بررسی قرار داده و به این نتیجه رسیدند که این منطقه توانمندی بالایی برای جذب گردشگر دارد ولی با کمبود امکانات رفاهی و اقامتی مواجه است و با بهبود وضعیت گردشگری آن این منطقه می تواند به یکی از قطب های اصلی گردشگری هند تبدیل شود. (Fons et al, 2011). در تحقیقی با شناسایی نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدهای گردشگری روستایی منطقه آراگون اسپانیا از تحلیل SWOT به عنوان ابزاری برای سنجش پایداری گردشگری شهری استفاده کرده است و به این نتیجه رسیده است که این منطقه توان هایی بالقوه ای در زمینه گردشگری دارد. کشور ایران با توجه به برخورداری از تمدن کهن و آثار تاریخی فراوان و جاذبه های فرهنگی-طبیعی به تصدیق سازمان یونسکو از نظر دارا بودن جاذبه های گردشگری در ردیف پنجم جهان قرار دارد. در حالی که با وجود رونق بخش گردشگری در سال های اخیر، هنوز کشور ایران جایگاه شایسته خود را در بخش گردشگری بین المللی در سطح دنیا پیدا نکرده است (قدمی و همکاران ۱۳۸۹: ۱۱۲). از جمله مناطق پرتوان کشور ایران در زمینه طبیعت گردی استان مازندران می باشد. موقعیت ممتاز جغرافیایی استان مازندران و قرار گرفتن در میان دریا و جنگل، با تنوع اشکال و فرآیندهای طبیعی گویای ظرفیت های بالا استان در زمینه طبیعت گردی است. شهر کجور به دلیل آثار های باستانی فراوان همچنین جاذبه های طبیعی فراوان می تواند محیط منحصر به فردی برای گذران اوقات فراغت گردشگران به حساب آید. با این وجود در سال های اخیر، وجود موانع و ضعف ها منجر به عدم توسعه در خور فعالیت های گردشگری در حوزه مذکور شده است. هدف این تحقیق ارزیابی نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید های توسعه گردشگری حوزه و ارائه راهبرد های توسعه گردشگری آن می باشد.

روش پژوهش

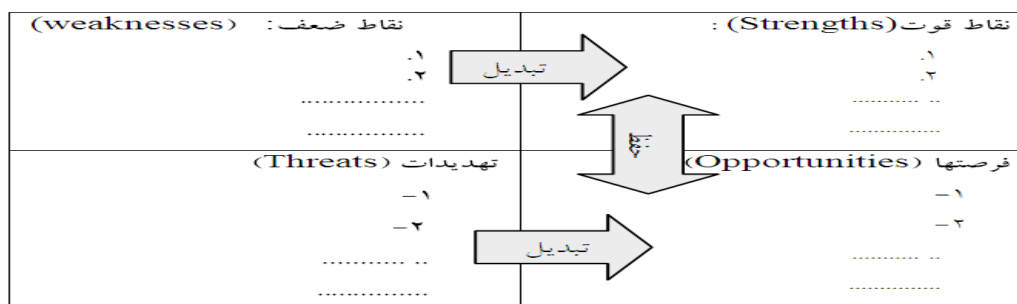
این تحقیق از نوع توصیفی-تحلیلی است. برای جمع آوری اطلاعات و داده های مورد نیازف بررسی اسنادی و کتابخانه ای و مطالعات میدانی به کار گرفته شد. آن گاه با توجه به اطلاعات به دست آمده، به بررسی توسعه گردشگری در منطقه پرداخته شد، سپس به تجزیه و تحلیل یافته ها، مدل SWOT که از روش های مناسب در تحلیل اقدامات در فرآیند برنامه ریزی راهبردی است مورد استفاده قرار گرفت. مدل SWOT اصلاحی است رایج برای شناسایی نقاط

قوت و ضعف و فرصت ها و تهدیدهای خارجی که هر سازمان یا مجموعه و یا قلمرو جغرافیایی با آن روبه روست. از این رو مدل (*SWOT = (strength & weaknesses & opportunity & threats*) مدلی از سری مدلهای تصمیم گیری است که در جهت تعیین استراتژی و راهبرد بلند مدت یا کوتاه مدت و ایجاد تصمیمات بزرگ و کلیدی در باب مسائل و موضوعات مختلف، طراحی شده است. این مدل، ابتدا در جهت تعیین پتانسیل و ظرفیت یک موضوع و یا یک مکان، عوامل درونی و بیرونی موثر بر آن را بررسی کرده و سپس با استفاده از این نتایج، راهبردهای مختلف در جهت ایجاد تصمیمات و پیش بینی ها و راهکارهایی برای بهبود آن مکان یا موضوع تعیین می گردد. برای هر موضوع یا هر مکان، عوامل مختلفی در نحوه عملکرد آن تاثیر می گذارد. این عوامل عموماً در دو دسته از عوامل جای می گیرند: عوامل درونی: این عوامل، عواملی هستند که در درون خود سیستم یا منطقه وجود دارند و در تعیین وضعیت منطقه موثر می باشند. در مدل *SWOT*، عوامل درونی شامل نقاط قوت (*Strengths*) و نقاط ضعف (*Weaknesses*) یک سیستم یا سازمان یا منطقه می باشند. شناسایی نقاط قوت موجب، راه تقویت سیستم را آشکار کرده و در کنار آن، شناسایی نقاط ضعف، باعث می شود که از این نقاط ضعف به نفع نقاط قوت استفاده کرد. عوامل بیرونی: آنهایی هستند که از کنترل منطقه خارج بوده و از بیرون بر سیستم اثر می گذارند. به نوعی مرتبط به فرایندهایی است که در خارج از محدوده آن منطقه به وقوع می پیوندد. عوامل بیرونی شامل فرصتها (*Opportunities*) و تهدیدها (*threats*) می باشند. یعنی چه عواملی از بیرون به عنوان یک فرصت تلقی می شوند که می توانند در جهت پیشرفت یک منطقه موثر باشند و از طرفی چه عواملی یک تهدید محسوب شده که برای منطقه خطر ساز است که باید از آن دوری کرد و آنرا به فرصت تبدیل کرد (اسدی کرم ۱۳۹۵: ۱۳۸).

تحلیل *SWOT* (تحلیل محیط داخلی و محیط خارجی ناحیه)

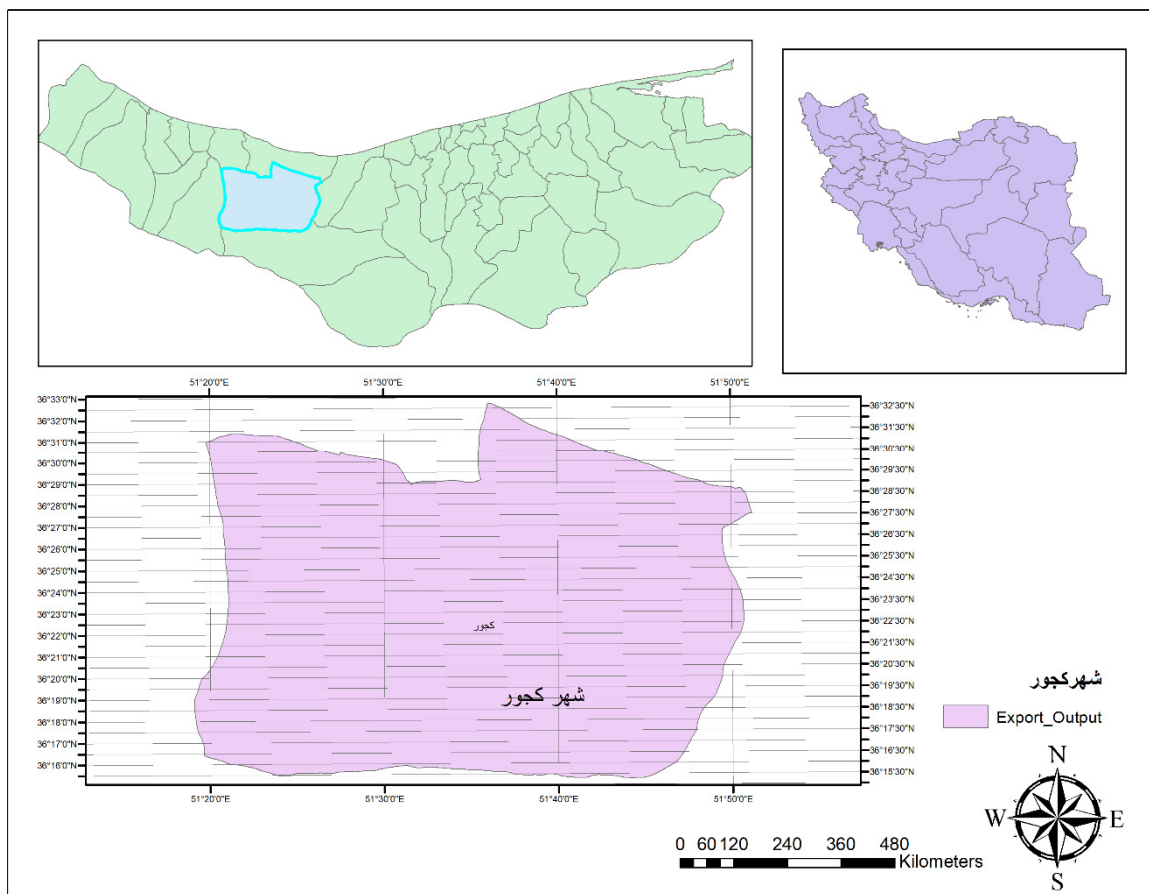
در این مرحله با تجزیه و تحلیل و سنجش محیط داخلی ناحیه، نقاط ضعف و قوت درونی، (یعنی جنبه هایی که در راه دست یابی به اهداف برنامه ریزی و اجرای تکلیف های آن مساعد یا بازدارنده هستند) شناسایی شده و همچنین با کندو کاو عوامل تاثیرگذار محیط خارجی، فرصت ها و تهدید های که این نواحی در ارتباط با موضوع مورد مطالعه، ناحیه مطالعاتی را تحت تاثیر قرار می دهند بررسی شده و در نهایت، همانطوریکه در شکل زیر نشان داده شده، یک فهرست کوتاهی از این موارد را فراهم می سازیم

ماتریس *SWOT*

منطقه مورد مطالعه

شهر کجور در طول جغرافیایی ۵۱ درجه و ۴۳ دقیقه ۴۱ ثانیه شرقی و محور جغرافیایی ۳۶ دقیقه و ۲ ثانیه شمالی واقع گردیده است، توپوگرافی منطقه کجور در دامنه جنوبی البرز مرکزی در ناحیه کوهپایه و جنوب شرق شهرستان نوشهر و در فاصله ۸۵ کیلومتری آن قرار دارد، کجور همچنین در فاصله ۷۵ کیلومتری شهرستان چالوس و ۷۰ کیلومتری شهرستان نور واقع گردیده است از شمال به مرتع و روستای چمرکوه از سمت جنوب به اراضی کشاورزی و روستا های پیجلو، لیگوش، سریوده و از سمت شرقی به اراضی کشاورزی و نهایتاً فیروز کلای سفلی و علیا و از سمت غرب به اراضی کشاورزی و نهایتاً روستای چناربن و چورن محدود گردیده و در ارتفاع ۱۵۵۰ متر از سطح آب های آزاد قرار دارد.

شکل ۱- موقعیت جغرافیایی منطقه مورد مطالعه

روش تجزیه و تحلیل

یافته ها و بحث

عوامل داخلی موثر بر گردشگری شهر کجور

هدف این مرحله سنجش محیط داخلی ناحیه جهت شناسایی نقاط ضعف و قوت است، یعنی جنبه‌هایی که در راه دستیابی به اهداف برنامه‌ریزی مدنظر می‌باشند. از این رو در این قسمت سه مقوله راهبردهای موجود، عملکردها و منابع، مورد توجه و بررسی قرار گرفته و تحت عنوان نقاط قوت و نقاط ضعف در جدول شماره (۱) نمایش داده می‌شود.

جدول ۱- ماتریس عوامل داخلی موثر بر توسعه و گسترش گردشگری شهر کجور (نقاط قوت و ضعف)

نقاط قوت ^۱	نقاط ضعف ^۲
۱- مستعد و آماده بودن ناحیه برای سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی توریسم	۱- عدم تمایل مردم منطقه جهت سرمایه‌گذاری در بخش توریسم.
۲- وجود انواع جاذبه‌ها و چشم‌اندازهای طبیعی منحصر به فرد	۲- ضعف برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاریهای دولت در بخش توریسم این شهر
۳- برخورداری مردم شهر کجور از روحیه مهمان‌داری و مهمان‌پذیری	۳- عدم وجود بازار مناسب برای فروش محصولات کشاورزی و ... به توریستها.
۴- وجود جاذبه‌های ورزشی و تفریحی	۴- عدم وجود سیستم دریافت ورودیه از بازدیدکنندگان
۵- مجاورت و نزدیکی به مراکز جمعیتی و مراکز شهری	۵- عدم تمایل مردم جهت معرفی و شناساندن انواع جاذبه‌های توریستی
۶- برخورداری از موقعیت مناسب اقلیمی و هوای مطبوع در فصول گرم سال	۶- نامناسب بودن و عدم کفایت تسهیلات اقامتی، رفاهی، بهداشتی و خدماتی از قبیل کمپینگ‌های اقامتی، سرویسهای بهداشتی، نمازخانه و ... در کنار جاذبه‌های مهم توریستی
۷- وجود ارتفاعات و زیرساختهای مناسب جهت انجام ورزشها و تفریحاتی از قبیل: کوهنوردی، صخره‌نوردی و ...	۷- ضعف اطلاع‌رسانی درباره جاذبه‌های طبیعی و صنعت گردشگری منطقه از طریق رسانه‌های گروهی
۸- داشتن محیط آرام و بدون سروصدا به خصوص برای شهرنشینان جهت استراحت و تمدد اعصاب و تفریح	۸- توزیع نامناسب توریستها در فصول مختلف سال
۹- تنوع بالای گونه‌های گیاهی و جانوری	۹- نامناسب بودن زیرساختهای کالبدی نظیر راهها (نبود نشانه، تابلو و علائم رانندگی در کنارجاده) و فاضلاب
۱۰- برخورداری از سازندهای زمین‌شناسی متنوع	

1- Strengths

2- Weaknesses

<p>۱۰- نامناسب بودن تجهیزات و تاسیسات توریستی، تفریحی، ورزشی.</p> <p>۱۱- نبود طرح جامع گردشگری توریستی شهر کجور.</p>	<p>۱۱- علاقمندی فراوان مدیران محلی به فرهنگ توسعه توریستی به عنوان یکی از مهم‌ترین سازوکارهای مناسب در جهت توسعه استان.</p>
--	---

منبع: یافته های تحقیق

عوامل خارجی موثر بر توسعه گردشگری شهر کجور

هدف این مرحله بررسی آثار محیطی خارجی در منطقه جهت شناسایی فرصتها و تهدیدهایی است که ناحیه در ارتباط با گسترش اکوتوریسم با آن مواجه است. بنابراین بر اساس مطالعات انجام شده و بررسی وضعیت محیط پیرامون ناحیه مورد مطالعه، مجموعه فرصتها و تهدیدهای موجود و موثر بر این ناحیه از لحاظ گردشگری (اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، اکولوژیکی و نهادی) مورد توجه و بررسی قرار گرفته‌اند.

جدول ۲- ماتریس عوامل خارجی موثر بر توسعه و گسترش توریسم ناحیه مورد مطالعه (فرصتها- تهدیدها)

تهدیدها ^۱	فرصتها ^۲
<p>۱- افزایش نسبی قیمت زمین در مناطق با پتانسیل بالا در امر اکوتوریسم و بالطبع افزایش بار مالی جهت ایجاد تجهیزات و تسهیلات اکوتوریستی و مقرون به صرفه نبودن آنها</p> <p>۲- پایین بودن انگیزه مردم سایر شهرستانها برای سرمایه گذاری در این نواحی به دلیل سرمایه گذاری در مناطق موفق و رقیب</p> <p>۳- افزایش امکانات و خدمات در مناطق تفریحی رقیب و افزایش تمایل و انگیزه توریستها به مسافرت به مناطق تفریحی نزدیک و رقیب در مقایسه با این منطقه در آینده</p> <p>۴- از بین رفتن فرهنگ سنتی و محلی (نظیر زبان، آداب و رسوم محلی، نوع پوشاک، معماری مسکن و...) با افزایش توریستها</p> <p>۵- عدم ثبت بعضی از آثار تاریخی و طبیعی این منطقه در لیست آثار ملی، کمبود برنامه‌های فرهنگی، نمایشگاهی و جشنواره‌ای در راستای جذب توریسم</p> <p>۶- فصلی بودن اکوتوریسم</p> <p>۷- عدم وجود سیستم حمل و نقل عمومی</p> <p>۸- عدم توجه به از بین رفتن درختان و پوشش گیاهی (جنگل و مراتع) و آثار تخریبی آن بر زمینها و مزارع کشاورزی در آینده (همانند افزایش سیل)</p> <p>۹- عدم توجه و سیاستگذاری سازمانهای مختلف و مرتبط به آلودگی‌های زیست محیطی با افزایش ورود گردشگران و مردم محل در آینده</p> <p>۱۰- عدم صدور مجوز و تسهیلات از سوی دولت جهت گسترش خدمات، تجهیزات و تاسیسات اکوتوریستی در این نواحی</p> <p>۱۱- کمبود نیروی متخصص و مجرب در دستگاه‌های ستادی بویژه استانی برای تشویق و ترغیب و ارائه رهنمودهای لازم به سرمایه‌گذاران در بخش اکوتوریسم</p> <p>۱۲- نظارت کم مسئولین محلی و استانی در رابطه با قیمت کالاهای ارائه شده</p>	<p>۱- افزایش توجه دولت به برنامه ریزی و سرمایه‌گذاری در بخشهای مختلف اکوتوریسم</p> <p>۲- افزایش انگیزه بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در این ناحیه به علت اکوتوریستی بودن</p> <p>۳- افزایش انگیزه سرمایه‌گذاران بومی برای سرمایه‌گذاری در بخش توریسم بویژه اکوتوریسم (مثل هتلداری، مهمانداری) به دلیل وجود امکانات و زیرساختهای محیطی</p> <p>۴- اشتغال زایی و ایجاد در آمد پایدار برای جامعه محلی با توجه به وجود انواع جاذبه‌های طبیعی در منطقه از طریق سرمایه‌گذاری، ایجاد تسهیلات، دریافت ورودیه، صدور مجوز و اداره تسهیلات و زیرساخت‌های اکوتوریستی</p> <p>۵- امکان عدم ارئه خدمات و تسهیلات مطلوب به توریستها در مناطق تفریحی رقیب به علت تراکم بالا در مقایسه با این منطقه در آینده</p> <p>۶- افزایش انگیزه در بین مردم شهرهای مجاور برای مسافرت و تفریح در منطقه مورد مطالعه</p> <p>۷- قابلیت توسعه انواع فعالیت‌های مرتبط با صنعت طبیعت‌گردی</p> <p>۸- توسعه جاده‌های دسترسی به منطقه</p> <p>۹- عدم آلودگی محیط زیست منطقه و داشتن فضای بکر طبیعی</p> <p>۱۰- افزایش استفاده از نیروهای متخصص و مجرب در بخش اکوتوریسم در نزدیکی منطقه مورد مطالعه</p> <p>۱۱- افزایش توجه و حمایت مسئولان دولتی از توسعه اکوتوریسم با رویکرد اشتغال‌زایی و کسب درآمد به عنوان سازوکار مناسب جهت توسعه منطقه مورد مطالعه</p> <p>۱۲- تصویب قوانین و مقررات حمایتی از این صنعت و وجود ردیف‌های اعتباری خاص برای گسترش اکوتوریسم</p>

¹- Opportunities

²- Threats

تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدها

در منطقه مورد مطالعه طبق جداول شماره (۲) تعداد ۱۲ قوت داخلی در برابر ۱۲ نقطه ضعف داخلی و تعداد ۱۱ فرصت خارجی در برابر ۱۱ تهدید خارجی مورد شناسایی و بررسی قرار گرفت. بدین ترتیب در مجموع تعداد ۲۴ نقطه قوت و فرصت به عنوان مزیتها و تعداد ۲۴ ضعف و تهدید به عنوان محدودیتها و تنگناهای پیش روی این ناحیه جهت رشد و توسعه توریسم شهرکجور قابل شناسایی است. لذا در یک جمع‌بندی و تحلیل ساده می‌توان گفت که این نواحی نیازمند بازنگری و سیاست‌های مناسب در جهت رفع ضعفها و تهدیدها با استفاده از نقاط قوت و فرصتها می‌باشند.

عوامل داخلی درونی مؤثر بر گردشگری شهر کجور

در جدول شماره (۳) رتبه و وزن نرمال نقاط قوت اکوتوریسم شهر کجور مورد ارزیابی قرار گرفته است. بر این اساس شاخص مستعد و آماده بودن ناحیه برای سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی گردشگری شهرکجور دارای بالاترین نمره نهایی می‌باشد.

جدول ۳- رتبه و وزن نرمال نقاط قوت گردشگری شهر کجور

ردیف	نقاط قوت	رتبه موجود (۴-۰)	وزن نرمال	نمره نهایی
۱.	مستعد و آماده بودن ناحیه برای سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی توریسم	۳/۲	۰/۰۷	۰/۲۲۴
۲.	وجود انواع جاذبه‌ها و چشم‌اندازهای طبیعی منحصر به فرد	۳/۱	۰/۰۴	۰/۱۲۴
۳.	برخوردار بودن مردم استان از روحیه مهمان‌داری و مهمان‌پذیری	۳/۷	۰/۰۴	۰/۱۰۸
۴.	وجود جاذبه‌های ورزشی و تفریحی	۲/۴	۰/۰۴	۰/۰۹۶
۵.	مجاورت و نزدیکی به مراکز جمعیتی و مراکز شهری	۲/۹	۰/۰۷	۰/۲۰۵
۶.	برخوردار بودن از موقعیت مناسب اقلیمی و هوای مطبوع در فصول گرم سال	۳/۱	۰/۰۴	۰/۱۲۴
۷.	وجود ارتفاعات و زیرساختهای مناسب جهت انجام ورزشها و تفریحاتی از قبیل: کوهنوردی، صخره‌نوردی و ...	۲/۱	۰/۰۴	۰/۰۸۴
۸.	داشتن محیط آرام و بدون سروصدا به خصوص برای شهرنشینان جهت استراحت و تمدد اعصاب و تفریح	۲/۷	۰/۰۴	۰/۱۰۸
۹.	تنوع بالای گونه‌های گیاهی و جانوری	۲/۶	۰/۰۴	۰/۱۰۴
۱۰.	افزایش توجه و حمایت مسئولان دولتی از توسعه توریسم با رویکرد اشتغال‌زایی و کسب درآمد به عنوان سازوکار مناسب جهت توسعه منطقه مورد مطالعه	۲/۷	۰/۰۴	۰/۱۰۸

۰/۰۸۴	۰/۰۴	۲/۱	تصویب قوانین و مقررات حمایتی از این صنعت و وجود ردیف‌های اعتباری خاص برای گسترش توریسم	۱۱.
۱/۳۶۷	۰/۰۵			مجموع

منبع: یافته‌های تحقیق،

در جدول شماره (۴) رتبه و وزن نرمال نقاط ضعف گردشگری شهر کجور مورد ارزیابی قرار گرفته است. بر این اساس شاخص نامناسب بودن و عدم کفایت تسهیلات اقامتی، رفاهی، بهداشتی و خدماتی از قبیل کمپینگ‌های اقامتی، سرویسهای بهداشتی، نمازخانه و ... در کنار جاذبه‌های مهم توریستی و اکوتوریستی منطقه دارای بالاترین نمره نهایی می باشد.

جدول ۴-رتبه و وزن نرمال نقاط ضعف توریسم شهر کجور

ردیف	نقاط ضعف	رتبه موجود (۰-۴)	وزن نرمال	نمره نهایی
۱.	عدم تمایل مردم منطقه جهت سرمایه‌گذاری در بخش اکوتوریسم.	۲،۸	۰،۰۶	۰،۱۶۸
۲.	ضعف برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاریهای دولت در بخش اکوتوریسم این شهرستان.	۳،۲	۰،۰۵	۰،۱۶
۳.	عدم وجود بازار مناسب برای فروش محصولات کشاورزی و ... به توریستها.	۲،۶	۰،۰۴	۰،۱۰۴
۴.	عدم وجود سیستم دریافت ورودیه از بازدیدکنندگان	۲،۲	۰،۰۴	۰،۰۸۸
۵.	عدم تمایل مردم جهت معرفی و شناساندن انواع جاذبه‌های توریستی و اکوتوریستی نواحی	۳،۱	۰،۰۴	۰،۱۲۴
۶.	نامناسب بودن و عدم کفایت تسهیلات اقامتی، رفاهی، بهداشتی و خدماتی از قبیل کمپینگ‌های اقامتی، سرویسهای بهداشتی، نمازخانه و ... در کنار جاذبه‌های مهم توریستی و اکوتوریستی منطقه	۳،۲	۰،۰۶	۰،۱۹۲
۷.	ضعف اطلاع‌رسانی درباره جاذبه‌های طبیعی و صنعت گردشگری منطقه از طریق رسانه‌های گروهی	۲،۶	۰،۰۶	۰،۱۵۶
۸.	توزیع نامناسب اکوتوریستها در فصول مختلف سال	۲،۵	۰،۰۳	۰،۰۷۵
۹.	نامناسب بودن زیرساختهای کالبدی نظیر راهها (نبود نشانه، تابلو و علائم رانندگی در کنار جاده) و فاضلاب	۲،۸	۰،۰۴	۰،۱۱۲

۰،۱۳۲	۰،۰۴	۳،۳	نامناسب بودن تجهیزات و تاسیسات توریستی، تفریحی، ورزشی	۱۰
۰،۱۱۲	۰،۰۴	۲،۸	نبود طرح جامع گردشگری اکوتوریستی استان	۱۱
۱/۵۸۷	۰/۵۰			جمع

منبع: یافته های تحقیق،

عوامل بیرونی (خارجی) مؤثر بر گردشگری شهر کجور

در جدول شماره (۵) رتبه و وزن نرمال فرصت های اتوریسم شهر کجور مورد ارزیابی قرار گرفته است. بر این اساس شاخص افزایش توجه دولت به برنامه ریزی و سرمایه گذاری در بخشهای مختلف اکوتوریسم منطقه دارای بالاترین نمره نهایی فرصت می باشد.

جدول ۵-رتبه و وزن نرمال فرصت های گردشگری شهر کجور

ردیف	فرصت ها	رتبه موجود (۰-۴)	وزن نرمال	نمره نهایی
۱.	افزایش توجه دولت به برنامه ریزی و سرمایه گذاری در بخشهای مختلف اکوتوریسم	۴	۰/۰۹	۰/۳۶
۲.	افزایش انگیزه بخش خصوصی به سرمایه گذاری در این ناحیه به علت توریستی بودن	۳	۰/۰۵	۰/۱۵
۳.	افزایش انگیزه سرمایه گذاران بومی برای سرمایه گذاری در بخش توریسم بویژه اکوتوریسم (مثل هتلداری، مهمانداری) به دلیل وجود امکانات و زیرساختهای محیطی	۳	۰/۰۴	۰/۱۲
۴.	اشتغال زایی و ایجاد در آمد پایدار برای جامعه محلی با توجه به وجود انواع جاذبه های طبیعی در منطقه از طریق سرمایه گذاری، ایجاد تسهیلات، دریافت ورودیه، صدور مجوز و اداره تسهیلات و زیرساخت های اکوتوریستی	۳	۰/۰۶	۰/۱۸
۵.	امکان عدم ارئه خدمات و تسهیلات مطلوب به توریستها در مناطق تفریحی رقیب به علت تراکم بالا در مقایسه با این منطقه در آینده	۲	۰/۰۵	۰/۱
۶.	افزایش انگیزه در بین مردم شهرهای مجاور برای مسافرت و تفریح در منطقه مورد مطالعه	۳	۰/۰۴	۰/۱۲
۷.	قابلیت توسعه انواع فعالیت های مرتبط با صنعت طبیعت گردی	۲	۰/۰۴	۰/۰۸
۸.	توسعه جاده های دسترسی به منطقه	۳	۰/۰۵	۰/۱۵

۰/۰۶	۰/۰۲	۳	عدم آلودگی محیط زیست منطقه و داشتن فضای بکر طبیعی	۹
۰/۰۶	۰/۰۲	۳	افزایش استفاده از نیروهای متخصص و مجرب در بخش اکوتوریسم در نزدیکی منطقه مورد مطالعه	۱۰
۰/۰۴	۰/۰۲	۲	افزایش توجه و حمایت مسئولان دولتی از توسعه اکوتوریسم با رویکرد اشتغال‌زایی و کسب درآمد به عنوان سازوکار مناسب جهت توسعه منطقه مورد مطالعه	۱۱
۰/۰۶	۰/۰۲	۳	تصویب قوانین و مقررات حمایتی از این صنعت و وجود ردیف‌های اعتباری خاص برای گسترش اکوتوریسم	۱۲
۱/۴۸	۰/۵۰	-		جمع

منبع: یافته‌های تحقیق،

در جدول شماره (۶) رتبه و وزن نرمال تهدیدات توریسم شهرکجور مورد ارزیابی قرار گرفته است. بر این اساس شاخص عدم توجه به از بین رفتن درختان و پوشش گیاهی (جنگل و مراتع) و آثار تخریبی آن بر زمینها و مزارع کشاورزی در آینده (همانند افزایش سیل) بالاترین نمره نهایی تهدید را دارا می باشد.

جدول ۶- رتبه و وزن نرمال تهدیدات گردشگری شهرکجور

ردیف	تهدیدها	رتبه موجود (۴-۰)	وزن نرمال	نمره نهایی
۱.	افزایش نسبی قیمت زمین در مناطق با پتانسیل بالا در امر اکوتوریسم و بالطبع افزایش بار مالی جهت ایجاد تجهیزات و تسهیلات توریستی و مقرون به صرفه نبودن آنها	۳	۰/۰۵	۰/۱۵
۲.	پایین بودن انگیزه مردم سایر شهرستانها برای سرمایه گذاری در این نواحی به دلیل سرمایه‌گذاری در مناطق موفق و رقیب	۲	۰/۰۵	۰/۱
۳.	افزایش امکانات و خدمات در مناطق تفریحی رقیب و افزایش تمایل و انگیزه توریستها به مسافرت به مناطق تفریحی نزدیک و رقیب در مقایسه با این منطقه در آینده	۳	۰/۰۴	۰/۱۲
۴.	از بین رفتن فرهنگ سنتی و محلی (نظیر زبان، آداب و رسوم محلی، نوع پوشاک، معماری مسکن و ...) با افزایش توریستها	۲	۰/۰۶	۰/۱۲
۵.	عدم ثبت بعضی از آثار تاریخی و طبیعی این منطقه در لیست آثار ملی، کمبود برنامه‌های فرهنگی، نمایشگاهی و جشنواره‌ای در راستای جذب توریسم	۳	۰/۰۵	۰/۱۵
۶.	فصلی بودن توریسم	۲	۰/۰۵	۰/۱

۰/۱	۰/۰۵	۲	عدم وجود سیستم حمل و نقل عمومی	۷
۰/۱۵	۰/۰۵	۳	عدم توجه به از بین رفتن درختان و پوشش گیاهی (جنگل و مراتع) و آثار تخریبی آن بر زمینها و مزارع کشاورزی در آینده (همانند افزایش سیل)	۸
۰/۰۸	۰/۰۴	۲	عدم توجه و سیاستگذاری سازمانهای مختلف و مرتبط به آلودگی‌های زیست محیطی با افزایش ورود گردشگران و مردم محل در آینده	۹
۰/۰۶	۰/۰۲	۳	عدم صدور مجوز و تسهیلات از سوی دولت جهت گسترش خدمات، تجهیزات و تاسیسات اکوتوریستی در این نواحی	۱۰
۰/۰۴	۰/۰۲	۲	کمبود نیروی متخصص و مجرب در دستگاه های ستادی پروژه استانی برای تشویق و ترغیب و ارائه رهنمودهای لازم به سرمایه‌گذاران در بخش اکوتوریسم	۱۱
۰/۰۴	۰/۰۲	۲	نظارت کم مسئولین محلی و استانی در رابطه با قیمت کالاهای ارائه شده	۱۲
۱/۲۱	۰/۵	-	جمع	

منبع: یافته های تحقیق،

ارائه اولویت‌های نهایی از تحلیل SWOT

با توجه به نتایج حاصله از ماتریس تحلیل SWOT در جداول بالا، اقدام به تشکیل جداول اولویت‌بندی نهایی گردید، که این جدول بیانگر اولویت‌بندی و رتبه‌بندی هر کدام از شاخص‌ها از دیدگاه مدیران محلی و مسئولان استانی است.

بررسی جداول نشان می‌دهد، مولفه وجود انواع جاذبه‌ها و چشم‌اندازهای طبیعی منحصر به فرد به عنوان مهم‌ترین نقطه قوت و مولفه داشتن محیط آرام و بدون سروصدا به خصوص برای شهرنشینان جهت استراحت و تمدد اعصاب و تفریح کم اهمیت‌ترین نقطه قوت در این منطقه به حساب می‌آید. همچنین مولفه نامناسب بودن و عدم کفایت تسهیلات اقامتی، رفاهی، بهداشتی و خدماتی در اولویت اول نقاط ضعف و مولفه تعارض و تفاوت میان فرهنگ گردشگران و مردم این منطقه به عنوان آخرین اولویت در نقاط ضعف جهت گردشگری شهر کجور مورد شناسایی قرار گرفت.

علاوه بر این از بین فرصتهای بیرونی، مولفه اشتغال زایی و ایجاد در آمد پایدار برای جامعه محلی با توجه به وجود انواع جاذبه‌های طبیعی در منطقه از طریق سرمایه‌گذاری، ایجاد تسهیلات، دریافت ورودیه، صدور مجوز و اداره تسهیلات و زیرساخت های اکوتوریستی مهم‌ترین فرصت بیرونی و مولفه عدم آلودگی محیط زیست منطقه و داشتن فضای بکر طبیعی به عنوان کم‌اولویت‌ترین فرصت خارجی برای توسعه اکوتوریسم در شهر کجور مورد شناسایی قرار گرفت. همچنین از بین تهدیدهای خارجی مولفه افزایش امکانات و خدمات در مناطق تفریحی رقیب و ...، و افزایش تمایل و انگیزه توریستها به مسافرت به مناطق تفریحی نزدیک و رقیب در مقایسه با این منطقه در آینده به عنوان مهم‌ترین

تهدید خارجی و نیز مولفه افزایش نسبی قیمت زمین و بورس بازی زمین در روستاهای با پتانسیل بالا در امر توریسم و بالطبع افزایش بار مالی جهت ایجاد تجهیزات و تسهیلات اکوتوریستی و مقرون به صرفه نبودن آنها به عنوان کم-اهمیت‌ترین تهدید خارجی شناسایی شدند.

جدول ۷- اولویت بندی عوامل درونی

اولویت بندی قوت	اولویت بندی نقاط ضعف
۱ - وجود انواع جاذبه‌ها و چشم‌اندازهای طبیعی منحصر به فرد	۱ - نامناسب بودن و عدم کفایت تسهیلات اقامتی، رفاهی، بهداشتی و خدماتی
۲ - برخورداری از سازندهای زمین‌شناسی متنوع	۲ - ضعف برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاریهای دولت در بخش اکوتوریسم این شهر
۳ - علاقمندی فراوان مدیران محلی به فرهنگ روستایی و اشتغالزایی از طریق توسعه اکوتوریسم	۳ - نامناسب بودن زیرساختهای کالبدی
۴ - تنوع گونه‌های گیاهی و جانوری	۴ - عدم وجود سیستم دریافت ورودیه از بازدیدکنندگان
۵ - وجود ارتفاعات و زیرساختهای مناسب جهت انجام ورزشها و تفریحات	۵ - عدم تمایل مردم منطقه جهت سرمایه‌گذاری در بخش اکوتوریسم
۶ - مستعد و آماده بودن ناحیه برای سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی توریسم طبیعی (اکوتوریسم) و فرهنگی	۶ - عدم وجود نیروهای آموزش دیده و تحصیلکرده در این منطقه برای راهنمایی توریستها
۷ - مجاورت و نزدیکی به مراکز جمعیتی و مراکز توریستی	۷ - ضعف اطلاع‌رسانی در باره اکوتوریسم و صنعت گردشگری منطقه
۸ - داشتن محیط آرام و بدون سروصدا	۸ - عدم آشنایی و آموزش مردم در نحوه برخورد باگردشگران
-	۹ - نامناسب بودن تجهیزات و تاسیسات توریستی، تفریحی، ورزشی و ...
-	۱۰ - توزیع نامناسب اکوتوریستها در فصول مختلف سال
-	۱۱ - نبود طرح جامع گردشگری در منطقه مورد مطالعه

۱۲	- تعارض و تفاوت میان فرهنگ گردشگران و مردم این منطقه	-	-
----	--	---	---

منبع: یافته های تحقیق

جدول ۸- اولویت بندی عوامل بیرونی

اولویت بندی فرصتها	اولویت بندی تهدیدها
۱ - اشتغال‌زایی و ایجاد درآمد پایدار برای جامعه محلی با توجه به وجود انواع جاذبه‌های طبیعی در منطقه از طریق سرمایه‌گذاری، ایجاد تسهیلات، دریافت ورودیه، صدور مجوز و .	۱ - افزایش امکانات و خدمات در مناطق تفریحی رقیب
۲ - افزایش توجه و حمایت مسئولان دولتی از توسعه اکوتوریسم با رویکرد اشتغال‌زایی و کسب درآمد	۲ - پایین بودن انگیزه مردم سایر شهرستانها برای سرمایه گذاری در این نواحی به دلیل سرمایه-گذاری در مناطق موفق و رقیب
۳ - افزایش انگیزه سرمایه‌گذاران بومی برای سرمایه‌گذاری در بخش توریسم بویژه اکوتوریسم	۳ - کمبود نیروی متخصص و مجرب در دستگا ههای استانی برای ترغیب و ارائه رهنمودهای لازم به سرمایه‌گذاران در بخش اکوتوریسم
۴ - قابلیت توسعه انواع فعالیت‌های مرتبط با صنعت طبیعت‌گردی	۴ - افزایش نسبی قیمت زمین و بورس بازی زمین
۵ - وجود قطب گردشگری اردبیل در نزدیکی این منطقه	۵ - عدم صدور مجوز و تسهیلات از سوی دولت جهت گسترش خدمات، تجهیزات و تاسیسات اکوتوریستی در این نواحی
۶ - افزایش انگیزه بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در این ناحیه به علت اکوتوریستی بودن	۶ - عدم تعیین ظرفیت برد
۷ - افزایش استفاده از نیروهای متخصص و مجرب در بخش اکوتوریسم در نزدیکی منطقه مورد مطالعه	۷ - اجرایی نبودن برنامه‌های حمایتی دولت در خصوص برنامه‌های اکوتوریسم
۸ - افزایش انگیزه در بین مردم شهرهای مجاور برای مسافرت و تفریح در منطقه مورد مطالعه	۸ - عدم وجود سیستم حمل و نقل عمومی
۹ - توسعه جاده‌های دسترسی به منطقه	۹ - فصلی بودن توریسم

۱۰	- عدم توجه به از بین رفتن درختان و پوشش گیاهی	۱۰	- عدم آلودگی محیط زیست منطقه و داشتن فضای بکر طبیعی
۱۱	- از بین رفتن فرهنگ سنتی و محلی منطقه	-	-
۱۲	- عدم ثبت بعضی از آثار تاریخی و طبیعی این منطقه در لیست آثار ملی، کمبود برنامه‌های فرهنگی، نمایشگاهی و جشنواره‌ای در راستای جذب توریسم	-	-

منبع: یافته‌های تحقیق

ارائه راهبردها و راهکارهای توسعه توریسم شهر کجور بر اساس مدل تحلیلی *SWOT*

تدوین موفقیت‌آمیز راهبرد، به سازگار کردن منابع در دسترس و فرصت‌های موجود در محیط بستگی دارد. شناسایی نقاط ضعف و قوت داخلی و فرصت‌ها و تهدیدهای خارجی، گام مهمی در فرایند تدوین راهبرد است. تشکیل ماتریس نقاط ضعف و قوت، فرصت‌ها و تهدیدها، ابزار بسیار مفیدی برای این کار به شمار می‌رود که تحلیل‌گران می‌توانند عوامل مشخص شده در ماتریس *swot* را بازنگری کرده و چهارنوع راهبرد متفاوت تدوین نمایند (سلطانی ۱۳۸۷: ۱۲۰).

راهبردهای رقابتی / تهاجمی (SO)

در راهبردهای تهاجمی که تمرکز بر نقاط قوت درونی و فرصت‌های بیرونی استوار است، راهکارهای زیر جهت بهره‌برداری از برتری‌های موجود در راستای توسعه اکوتوریسم شهر کجور منطقه مورد مطالعه ارائه می‌گردد:

۱- بهره‌گیری بهینه و هدفمند از افزایش انگیزه برای مسافرت، تفریح و ... در بین طبقه شهرنشین در جهت استفاده موثر از انواع جاذبه‌ها و چشم‌اندازهای اکوتوریستی به منظور ایجاد اشتغال و درآمد برای ساکنین ناحیه مورد مطالعه

۲- ایجاد تشکلهای ژئوتوریستی با توجه به پدیده‌های متنوع ژئومورفولوژیکی و زمین‌شناسی در این منطقه

۳- شناسایی، بهره‌گیری و توسعه جاذبه‌های طبیعی و اکوتوریستی این نواحی به منظور جذب بیشتر طبیعت گردان از قطب جمعیتی کشور در راستای رقابت با سایر مناطق تفریحی و توریستی رقیب

۴- افزایش توجه دولت در جهت ترویج و توسعه صنعت توریسم با افزایش تبلیغات و نصب تابلوهای راهنما جهت سوق دادن توریستها به این منطقه در راستای توسعه ایجاد فرصت‌های شغلی جدید و ایجاد درآمد برای ساکنین ناحیه مورد مطالعه

۵- استفاده بهینه از فرصت وجود قطب بزرگ جمعیتی و توریستی مانند شهرستان توریستی نوشهر و شهرهای توریستی چالوس در نزدیکی این منطقه به علت دسترس آسان و مناسب برای توریستها و داشتن محیط آرام و بدون سر و صدا

۶- تاکید بر توسعه گردشگری طبیعی به دلیل وجود مزیت‌های نسبی برای توسعه این نوع گردشگری در منطقه مورد مطالعه

۷- استفاده از نیروهای با تجربه و متخصص بمنظور ایجاد تشکل‌های تعاونی و همچنین ترویج و آموزش از طریق جلسات مختلف با مردم با بهره‌گیری از سرمایه‌گذاران بومی

۸- ایجاد هماهنگی بین نهادها و بخش‌های مختلف مرتبط با امر توریسم، به منظور یکپارچه‌سازی کارکردهای گردشگری شهر کجور و به کارگیری تدابیر مدیریتی هماهنگ‌کننده با حضور سازمان‌های دولتی، غیر دولتی، مردم و کارآفرینان و بهره‌گیری اصولی از جاذبه‌ها.

۹- بسترسازی و بهره‌گیری از حمایت‌های بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در گردشگری شهر کجور با عنایت به وجود زیرساخت‌های توریستی در ناحیه مورد مطالعه

راهبردهای تنوع (ST)

در راهبردهای تنوع‌بخشی که بر نقاط قوت درونی و تهدیدهای بیرونی متمرکز است، راهکارهای زیر به منظور تامین پاره‌ای از نیازمندیهای گردشگری شهر کجور در جهت رفع تهدیدها ارائه می‌گردد:

۱- تنوع‌بخشی به فعالیتهای، تاسیسات و خدمات توریستی به منظور به کارگیری طیف گسترده‌ای از مردم در فعالیتهای متنوع و همچنین جلب رضایت توریست‌ها و افزایش انگیزه آنان برای بازگشت مجدد به منطقه

۲- تنوع‌بخشی و توسعه برنامه‌های تبلیغاتی برای معرفی جاذبه‌های طبیعی ناحیه مورد مطالعه از طریق سمینارها و جشنواره‌ها در سطوح ملی - منطقه‌ای

۳- بهره‌گیری بهینه و هدفمند با تاکید بر توانایی‌های درونی و ارتقاء ظرفیت‌ها و نقاط قوت در جهت برنامه‌ریزی برای حذف یا کاهش تهدیدات بیرونی مانند: کاهش تخلفات اجتماعی، از بین بردن ضعف مدیریت در امر اکوتوریسم و ...، با استفاده از استراتژی مبتنی بر ساماندهی وضع موجود

۴- برنامه‌ریزی و سیاستگذاری در جهت ثبت آثار طبیعی، تاریخی و اجتماعی - فرهنگی این منطقه در لیست آثار ملی

۵- توسعه و تجهیز مسیرهای توریستی و تدوین دفترچه‌های راهنما برای گردشگران و آموزش آنها

۶- تامین امنیت اجتماعی برای مسافران جهت جلوگیری از تخلفات اجتماعی با همکاری نیروی انتظامی

۷- برنامه‌ریزی و ساماندهی آگری توریسم (توریسم کشاورزی) به منظور استفاده و بهره‌گیری مطلوب از محیط آرام و زیبا و جلوگیری از تخریب مزارع و مناظر و چشم اندازهای طبیعی

راهبردهای بازنگری (wo)

در راهبردهای بازنگری ضمن تاکید بر نقاط ضعف درونی، سعی بر بهره‌گیری از فرصتهای بیرونی در جهت رفع نقاط ضعف فراوری گردشگری شهر کجور می‌باشد. به این منظور راهکارهای زیر جهت بهره‌برداری از فرصت‌ها و از بین بردن ضعف‌ها در راستای توسعه گردشگری شهر کجور ارائه می‌گردد:

- ۱- بازنگری در توزیع نامتعادل توریستی در فصول مختلف سال و برنامه‌ریزی برای کلیه فصول در جهت جذب توریستها و خارج ساختن این نواحی از حالت رکود اقتصادی در سایر فصول.
- ۲- بازنگری در کاهش ضعف درونی در زمینه کمبود سیستم حمل و نقل و جاده‌های ارتباطی، تسهیلات و تجهیزات اقامتی و رفاهی.
- ۳- برنامه‌ریزی جهت بهره‌گیری از بخش خصوصی و مشارکت مردم در راستای تجهیز امکانات خدماتی، بهداشتی و اقامتی در ناحیه مورد مطالعه در راستای جذب گردشگر.
- ۴- بازنگری و توسعه نهادها و سازمان‌های مرتبط در منطقه برای آموزش مردم و توریستها به منظور بهره‌گیری بهینه و هدفمند از منافع و آثار مثبت توریسم به همراه جذب آنها به منطقه.
- ۵- اختصاص بودجه برای اجرای طرح توریستی منطقه توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری جهت ایجاد اشتغال و کسب درآمد برای مردم منطقه.
- ۶- بازنگری به نحوه توزیع خدمات، امکانات و تسهیلات توریستی، اولویت‌دهی تخصیص مجدد این امکانات به نواحی روستایی با قابلیت بالا در جذب توریست.
- ۷- بهره‌گیری از نزدیکی به شهرهای توریستی.

راهبردهای تدافعی (WT)

در این راهبرد ضمن تاکید بر رفع آسیب‌پذیری ناحیه مورد مطالعه، راهکارهای زیر ارائه می‌گردد:

- ۱- استفاده از منابع موجود (طبیعی - انسانی، تکنولوژی و ساختاری و ...) در جهت کاهش یا حذف نارساییها و موانع درونی و تهدیدها و خطرات موجود در محیط بیرونی با استفاده از استراتژی ترمیمی، حفاظتی و تغییری.
- ۲- زمینه‌سازی و تشویق مردم به مشارکت در جهت توسعه و تجهیز زیرساخت‌های گردشگری شهر کجور از نظر زیرساختاری، تسهیلات و تجهیزات اکوتوریستی با حمایت‌های دولتی و کسب درآمد از این طریق و همچنین استفاده از مشارکت بخش خصوصی، در زمینه‌هایی که مردم نمی‌توانند مشارکت و یا سرمایه‌گذاری نمایند.
- ۳- برگزاری سمینارها و همایش‌ها در جهت توسعه سرمایه‌گذاری در صنعت گردشگری شهر کجور توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان، شورای شهر، شهرداری و بخش‌داری منطقه مورد مطالعه، کارآفرینان، دعوت از سرمایه‌گذاران و ایجاد تسهیلات و امتیازهای ویژه سرمایه‌گذاری در زمینه احداث هتل، مسافرخانه، مجتمع‌های اقامتی،

تاسیسات تفریحی (نظیر پارکهای تفریحی و جنگلی)، ایجاد زمینهای ورزشی و تاسیسات برای رشتههای دارای پتانسیل از جمله کوهنوردی و صخره‌نوردی

۴- آموزش و اطلاع‌رسانی به مردم منطقه در نحوه برخورد با گردشگری شهر کجور و همچنین آموزش به اکوتوریست‌ها در زمینه فرهنگ، آداب و رسوم مکانهای خاص، تشریفات و قوانین محلی و سنتی و ... به منظور جلوگیری از تعارض بین مردم و اکوتوریست‌ها.

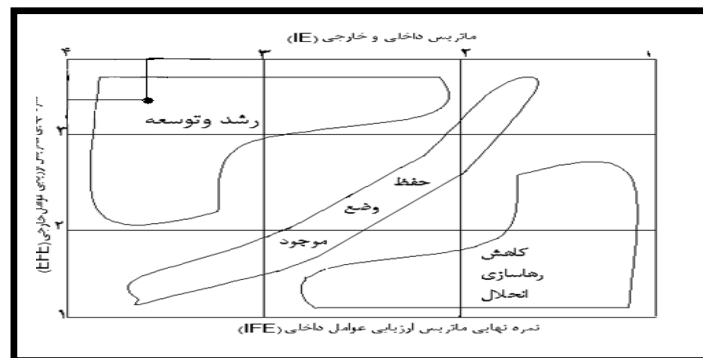
۵- تدوین قوانین و مقررات ویژه به منظور استفاده مطلوب و بهینه از جاذبه‌های طبیعی منطقه و جلوگیری از تخریب اراضی جنگلی، مزارع و آلودگی آب، خاک و هوا.

۶- آموزش مدیریت بحران به نیروهای بومی در راستای افزایش ایمنی با توجه به آسیب‌پذیری طبیعی منطقه و احتمال وقوع حوادث غیرمترقبه و پیش‌بینی نشده مثل سیل، زلزله، لغزش، ریزش و ...

۶-۲-۴- ماتریس نهایی

با توجه به اینکه نمره نهایی نقاط قوت و ضعف برابر با $3/23$ و نمره‌نهایی فرصت‌ها و تهدیدات معادل $3/14$ است. طبق شکل شماره (۱-۴) جهت استراتژیک توسعه گردشگری شهر کجور در خانه سوم قرار دارد. این موقعیت استراتژیک، بیانگر انتخاب استراتژی راهبرد تهاجمی می‌باشد.

شکل ۲- ماتریس نهایی داخلی و خارجی

نتیجه‌گیری

گردشگری پدیده‌ای است که می‌تواند به موفقیت اقتصادی یک شهر و یا حتی در پویایی اجتماعی آن نقش داشته باشد، به طوری که در سال‌های اخیر روند رو به رشد و ارتقاء صنعت گردشگری فعال در بسیاری از شهرهای دنیا وجود دارد چراکه گردشگری از یک سو باعث تسهیل در کشف منابع که تاکنون در روند نوسازی نادیده گرفته شده بود، گردید و از طرفی دیگر تحولات اقتصادی-اجتماعی معاصر نیروی محرکه برای دیگر بخش‌های اقتصادی از جمله کشاورزی شد (سنایی مقدم ۱۳۹۵: ۶) هدف از این تحقیق ارزیابی نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدیدهای توسعه گردشگری حوزه و ارائه راهبرد های توسعه گردشگری آن می‌باشد. بنابراین با توجه به ضرایب تخصیص یافته به عوامل (درونی،

بیرونی)، هریک از متغیرهای تاثیر گذار در قالب ماتریس استاندارد شده (درونی، بیرونی) مورد سنجش و ارزیابی قرار گرفته اند. لذا نتایج به دست آمده الویت بندی عوامل داخلی و خارجی موثر بر توسعه گردشگری در شهر کجور نشان می دهد که، در بین نقاط قوت وجود انواع جاذبه‌ها و چشم‌اندازهای طبیعی منحصر به فرد در اولویت اول و برخورداری از سازندهای زمین‌شناسی متنوع در اولویت دوم ارزیابی شده است ب: در بین نقاط ضعف نامناسب بودن و عدم کفایت تسهیلات اقامتی، رفاهی، بهداشتی و خدماتی در اولویت اول و ضعف برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاریهای دولت در بخش اکوتوریسم این شهر در اولویت دوم ارزیابی شده است ج: از بین فرصت‌های بیرونی: - اشتغال‌زایی و ایجاد درآمد پایدار برای جامعه محلی با توجه به وجود انواع جاذبه‌های طبیعی در منطقه از طریق سرمایه‌گذاری، ایجاد تسهیلات، دریافت ورودیه، صدور مجوز در اولویت اول (در قسمت فرصت‌ها) و - افزایش توجه و حمایت مسئولان دولتی از توسعه اکوتوریسم با رویکرد اشتغال‌زایی و کسب درآمد در اولویت دوم ارزیابی شده است (قسمت دوم فرصت‌ها). د: در بین تهدیدهای خارجی؛ افزایش امکانات و خدمات در مناطق تفریحی رقیب در اولویت اول و پایین بودن انگیزه مردم سایر شهرستانها برای سرمایه‌گذاری در این نواحی به دلیل سرمایه‌گذاری در مناطق موفق و رقیب در اولویت دوم قرار گرفته است. بنابراین برنامه‌ریزی راهبردی به تفکیک انواع راهبردها (*WO, WT, SO, ST*) در جهت توسعه گردشگری شهر کجور تدوین شده است در راهبرد راهبردهای رقابتی / تهاجمی (*SO*) در راهبردهای تهاجمی که تمرکز بر نقاط قوت درونی و فرصتهای بیرونی استوار است، راهکارهای زیر جهت بهره‌برداری از برتریهای موجود در راستای توسعه اکوتوریسم شهر کجور منطقه مورد مطالعه ارائه می‌گردد: بهره‌گیری بهینه و هدفمند از افزایش انگیزه برای مسافرت، تفریح و ... در بین طبقه شهرنشین در جهت استفاده موثر از انواع جاذبه‌ها و چشم‌اندازهای اکوتوریستی به منظور ایجاد اشتغال و درآمد برای ساکنین ناحیه مورد مطالعه؛ ایجاد تشکلهای ژئوتوریستی با توجه به پدیده‌های متنوع ژئومورفولوژیکی و زمین‌شناسی در این منطقه؛ شناسایی، بهره‌گیری و توسعه جاذبه‌های طبیعی و اکوتوریستی این نواحی به منظور جذب بیشتر طبیعت گردان از قطب جمعیتی کشور در راستای رقابت با سایر مناطق تفریحی و توریستی رقیب؛ افزایش توجه دولت در جهت ترویج و توسعه صنعت توریسم با افزایش تبلیغات و نصب تابلوهای راهنما جهت سوق دادن توریستها به این منطقه در راستای توسعه ایجاد فرصتهای شغلی جدید و ایجاد درآمد برای ساکنین ناحیه مورد مطالعه؛ استفاده بهینه از فرصت وجود قطب بزرگ جمعیتی و توریستی مانند شهرستان توریستی نوشهر و شهرهای توریستی چالوس در نزدیکی این منطقه به علت دسترس آسان و مناسب برای توریستها و داشتن محیط آرام و بدون سر و صدا؛ تاکید بر توسعه گردشگری طبیعی به دلیل وجود مزیت‌های نسبی برای توسعه این نوع گردشگری در منطقه مورد مطالعه؛ استفاده از نیروهای با تجربه و متخصص بمنظور ایجاد تشکلهای تعاونی و همچنین ترویج و آموزش از طریق جلسات مختلف با مردم با بهره‌گیری از سرمایه‌گذاران بومی؛ ایجاد هماهنگی بین نهادها و بخش‌های مختلف مرتبط با امر توریسم، به منظور یکپارچه‌سازی کارکردهای گردشگری شهر کجور و به کارگیری تدابیر مدیریتی هماهنگ‌کننده با حضور سازمان‌های دولتی، غیر دولتی، مردم و کارآفرینان و بهره‌گیری اصولی از جاذبه‌ها؛ بسترسازی و بهره‌گیری از حمایت‌های بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در گردشگری شهر کجور با عنایت به وجود زیرساخت‌های توریستی در ناحیه مورد مطالعه. در راهبردهای تنوع (*ST*) راهبردهای تنوع‌بخشی که بر نقاط قوت درونی و تهدیدهای بیرونی متمرکز است، راهکارهای زیر به منظور تامین پاره‌ای از نیازمندیهای گردشگری شهر کجور در جهت رفع تهدیدها ارائه می‌گردد: تنوع‌بخشی به فعالیتهای تاسیسات و خدمات توریستی به منظور به کارگیری طیف گسترده‌ای از مردم در فعالیتهای متنوع و همچنین جلب رضایت توریستها و افزایش انگیزه آنان برای بازگشت مجدد به منطقه؛ تنوع‌بخشی و

توسعه برنامه‌های تبلیغاتی برای معرفی جاذبه‌های طبیعی ناحیه مورد مطالعه از طریق سمینارها و جشنواره‌ها در سطوح ملی - منطقه‌ای؛ بهره‌گیری بهینه و هدفمند با تاکید بر توانایی‌های درونی و ارتقاء ظرفیت‌ها و نقاط قوت در جهت برنامه‌ریزی برای حذف یا کاهش تهدیدات بیرونی مانند: کاهش تخلفات اجتماعی، از بین بردن ضعف مدیریت در امر اکوتوریسم و ... با استفاده از استراتژی مبتنی بر ساماندهی وضع موجود؛ برنامه‌ریزی و سیاستگذاری در جهت ثبت آثار طبیعی، تاریخی و اجتماعی - فرهنگی این منطقه در لیست آثار ملی؛ توسعه و تجهیز مسیرهای توریستی و تدوین دفترچه‌های راهنما برای گردشگران و آموزش آنها؛ تامین امنیت اجتماعی برای مسافران جهت جلوگیری از تخلفات اجتماعی با همکاری نیروی انتظامی؛ برنامه‌ریزی و ساماندهی آگری توریسم (توریسم کشاورزی) به منظور استفاده و بهره‌گیری مطلوب از محیط آرام و زیبا و جلوگیری از تخریب مزارع و مناظر و چشم اندازهای طبیعی. در راهبردهای بازننگری (WO) ضمن تاکید بر نقاط ضعف درونی، سعی بر بهره‌گیری از فرصت‌های بیرونی در جهت رفع نقاط ضعف فراروی گردشگری شهر کجور می‌باشد. به این منظور راهکارهای زیر جهت بهره‌برداری از فرصت‌ها و از بین بردن ضعف‌ها در راستای توسعه گردشگری شهر کجور ارائه می‌گردد؛ بازننگری در توزیع نامتعادل توریستی در فصول مختلف سال و برنامه‌ریزی برای کلیه فصول در جهت جذب توریستها و خارج ساختن این نواحی از حالت رکود اقتصادی در سایر فصول؛ بازننگری در کاهش ضعف درونی در زمینه کمبود سیستم حمل و نقل و جاده‌های ارتباطی، تسهیلات و تجهیزات اقامتی و رفاهی؛ برنامه‌ریزی جهت بهره‌گیری از بخش خصوصی و مشارکت مردم در راستای تجهیز امکانات خدماتی، بهداشتی و اقامتی در ناحیه مورد مطالعه در راستای جذب گردشگر؛ بازننگری و توسعه نهادها و سازمان‌های مرتبط در منطقه برای آموزش مردم و توریستها به منظور بهره‌گیری بهینه و هدفمند از منافع و آثار مثبت توریسم به همراه جذب آنها به منطقه؛ اختصاص بودجه برای اجرای طرح توریستی منطقه توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری جهت ایجاد اشتغال و کسب درآمد برای مردم منطقه؛ بازننگری به نحوه توزیع خدمات، امکانات و تسهیلات توریستی، اولویت‌دهی تخصیص مجدد این امکانات به نواحی روستایی با قابلیت بالا در جذب توریست. راهبردهای تدافعی (WT) در این راهبرد ضمن تاکید بر رفع آسیب‌پذیری ناحیه مورد مطالعه، راهکارهای زیر ارائه می‌گردد؛ استفاده از منابع موجود (طبیعی - انسانی، تکنولوژی و ساختاری و ...) در جهت کاهش یا حذف نارساییها و موانع درونی و تهدیدها و خطرات موجود در محیط بیرونی با استفاده از استراتژی ترمیمی، حفاظتی و تغییری؛ زمینه‌سازی و تشویق مردم به مشارکت در جهت توسعه و تجهیز زیرساخت‌های گردشگری شهر کجور از نظر زیرساختاری، تسهیلات و تجهیزات اکوتوریستی با حمایت‌های دولتی و کسب درآمد از این طریق و هم‌چنین استفاده از مشارکت بخش خصوصی، در زمینه‌هایی که مردم نمی‌توانند مشارکت و یا سرمایه‌گذاری نمایند؛ برگزاری سمینارها و همایش‌ها در جهت توسعه سرمایه‌گذاری در صنعت گردشگری شهر کجور توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان، شورای شهر، شهرداری و بخش‌داری منطقه مورد مطالعه، کارآفرینان، دعوت از سرمایه‌گذاران و ایجاد تسهیلات و امتیازهای ویژه سرمایه‌گذاری در زمینه احداث هتل، مسافرخانه، مجتمع‌های اقامتی، تاسیسات تفریحی (نظیر پارک‌های تفریحی و جنگلی)، ایجاد زمین‌های ورزشی و تاسیسات برای رشته‌های دارای پتانسیل از جمله کوهنوردی و صخره‌نوردی؛ آموزش و اطلاع‌رسانی به مردم منطقه در نحوه برخورد با گردشگری شهر کجور و هم‌چنین آموزش به اکوتوریست‌ها در زمینه فرهنگ، آداب و رسوم مکانهای خاص، تشریفات و قوانین محلی و سنتی و ... به منظور جلوگیری از تعارض بین مردم و اکوتوریست‌ها؛ تدوین قوانین و مقررات ویژه به منظور استفاده مطلوب و بهینه از جاذبه‌های طبیعی منطقه و جلوگیری از تخریب اراضی جنگلی، مزارع و آلودگی آب، خاک و هوا؛ آموزش مدیریت بحران به نیروهای بومی در راستای افزایش ایمنی با توجه

به آسیب‌پذیری طبیعی منطقه و احتمال وقوع حوادث غیرمترقبه و پیش‌بینی نشده مثل سیل، زلزله، لغزش، ریزش و... بنابراین به منظور جذب گردشگر و پایداری آن در شهر کجور به استراتژی ارائه شده توجه گردد نتایج حاصل از این تحقیق با یافته‌های (نگارش ۱۳۹۱)، (رکن‌الدین افتخاری ۱۳۸۵)، (کرمی ۱۳۹۱)، (حیدری چپانه ۱۳۹۵)، (پوراحمد و همکاران ۱۳۹۵)، (مبهوت ۱۳۹۲)، (عظیمی گهرآز ۱۳۹۴)، (جهانگیر ۱۳۹۶)، (سجاسی ۱۳۹۳) رابطه همسویی دارد.

پیشنهادات

برای تحقق اهداف مثبت توریسم و کاهش اثرات منفی آن، ایجاد تعادل در توسعه مناطق شهری و روستایی، شناسایی و بهره‌گیری از منابع مختلف و جاذبه‌های منطقه در جهت رسیدن به توسعه پایدار اقتصادی در مقیاس منطقه‌ای و محلی راهبردهایی پیشنهاد می‌گردد.

- ✓ تشویق بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در ایجاد مراکز اقامتی و تأسیسات اکوتوریسم از طریق حمایت‌های دولتی به منظور حضور فعال در بازاریابی و تبلیغات موثر طبیعت‌گردی و جذب سرمایه و منابع مالی.
- ✓ گسترش اطلاع‌رسانی صحیح برای معرفی جاذبه‌های توریستی و اکوتوریستی منطقه در سطح ملی و بین‌المللی جهت جذب توریست به منطقه و ارتقاء آگاهی مردم منطقه و اکوتوریست‌ها جهت حفظ منابع طبیعی از طریق آموزش، ترویج و رسانه‌ها.
- ✓ توسعه توریسم طبیعی و اکوتوریسم بدلیل وجود مزیت‌های نسبی برای توسعه این نوع توریسم در محدوده مورد مطالعه.

منابع و مأخذ

- زیاری، کرامت‌الله، امانپور، امیری فهلیانی. (۲۰۱۳). بررسی عوامل موثر در توسعه صنعت گردشگری شهری با تاکید بر عوامل موثر بر رضایتمندی گردشگران (نمونه موردی: شهر نورآباد ممسنی). *جغرافیایی سرزمین ۳۲-۱۵-۱۰*, شوکتی آقمقانی محمد، اسحاقی رضا، ماهری احد، رضایی روح‌اله & شعبانعلی فمی حسین. بررسی موانع توسعه گردشگری در مناطق روستایی شهرستان اسکو (مطالعه موردی: روستای ساحلی آق‌گنبد).
- شاطریان محسن، غلامی یونس & میرمحمدی محمد. ارزیابی شاخص‌های توسعه گردشگری پایدار شهری مطالعه موردی «شهر کاشان».
- امیراحمدی، ابراهیمی، معینی & ثابت تیموری. (۲۰۱۳). راهبردهای مناسب برای توسعه گردشگری دریاچه بزنگان دو فصلنامه علمی پژوهشی *مطالعات اجتماعی گردشگری ۲۳-۱*, (۲۳),

حاتمی نژاد، شیخی، عبدالله، رحمتی & شریف زاده اقدام. (۲۰۱۵). برنامه ریزی راهبردی توسعه گردشگری شهرستان بانه نشریه گردشگری شهری. ۱۹۰-۱۶۷، ۲(۲) ،

کارگر. (۲۰۱۴). راهبردهای برنامه ریزی، جهت دستیابی به توسعه پایدار گردشگری با استفاده از تکنیک *SWOT* (مطالعه موردی: روستای ایبانه). (فصلنامه علمی-پژوهشی اطلاعات جغرافیایی «سپهر» ۷۳-۸۱، ۲۳(۹۰)، «

حاتمی نژاد، شیخی، عبدالله، رحمتی & شریف زاده اقدام. (۲۰۱۵). برنامه ریزی راهبردی توسعه گردشگری شهرستان بانه نشریه گردشگری شهری. ۱۹۰-۱۶۷، ۲(۲) ،

تقوایی & گودرزی. (۲۰۱۶). تدوین و اولویت بندی راهبردهای توسعه گردشگری پزشکی (مطالعه موردی: کلانشهر شیراز) فصلنامه علمی-پژوهشی پژوهش و برنامه ریزی شهری. ۲۲-۱، ۱(۲۴) ،

پور احمد، حسینی سیاه گلی، صفدری مولان & امین. (۲۰۱۶). ارزیابی شاخص های توسعه پایداری گردشگری در جوامع میزبان مطالعه موردی: شهرسازی مجله آمایش جغرافیایی فضا. ۱۷۲-۱۶۰، ۶(۲۱) ،

پور احمد، حسینی سیاه گلی، صفدری مولان & امین. (۲۰۱۶). ارزیابی شاخص های توسعه پایداری گردشگری در جوامع میزبان مطالعه موردی: شهرسازی مجله آمایش جغرافیایی فضا. ۱۷۲-۱۶۰، ۶(۲۱) ،

مودودی ارخودی، بوزرجمهری، شایان & محمود ضیایی. (۲۰۱۶). نقش گردشگری در تحولات اقتصادی و اجتماعی روستاهای هدف استان گلستان. جغرافیا و توسعه ناحیه ای. ۱۳،

صفرآبادی، مجیدی ده شیخ، حکیمه، زنگی آبادی، شاهزیدی & سمیه سادات. (۲۰۱۶). توسعه گردشگری شهری با تأکید بر نقش بازارچه های مرزی (مطالعه موردی: بازارچه مرزی پاوه) مجله برنامه ریزی و توسعه گردشگری. ۱۲۶-۹۵، ۵(۱۶) ،

ابراهیم نیا سماکوش، خاکساری، لطیفی & دامادی. (۲۰۱۳). ارزیابی نقش گردشگری شهری در توسعه اقتصادی-محیطی شهر بابل. فصلنامه علمی-پژوهشی اقتصاد و مدیریت شهری. ۳۱-۱۷، ۱(۳) ،

قالیباف محمدباقر & شعبانی فرد محمد. ارزیابی و اولویت بندی جاذبه های گردشگری برای توسعه گردشگری شهری بر اساس مدل های تصمیم گیری چند متغیره (مطالعه موردی: شهر سنندج).

علیقلی زاده فیروز جایی، قدمی & رمضان زاده لبسویی. (۲۰۱۰). نگرش و گرایش جامعه میزبان به توسعه گردشگری در نواحی روستایی، نمونه مورد مطالعه: دهستان گلیجان، شهرستان تنکابن. پژوهشهای جغرافیایی انسانی، ۴۲(۷۱) ،

زیاری، کرامت ا...، امانپور & امیری فہلیانی. (۲۰۱۳). بررسی عوامل موثر در توسعه صنعت گردشگری شهری با تاکید بر عوامل موثر بر رضایتمندی گردشگران (نمونه موردی؛ شهر نورآباد ممسنی). *جغرافیایی سرزمین*. ۱۵-۳۲، ۱۰، زندگی آبادی، مصلحی & وارثی. (۲۰۱۵). تبیین مدل و راهبردهای توسعه گردشگری پایدار با رویکرد دانش بنیان (مطالعه موردی شهر اصفهان) *فصلنامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه ای)*. ۱۷-۷، ۱۸(۱)،

Kim, K. (2002). The effects of tourism impacts upon quality of life of residents in the community (Doctoral dissertation, Virginia Tech).

Rishi, S., & Giridhar, B. S. (2007). Himachal Tourism: A Swot Analysis.

Fons, M. V. S., Fierro, J. A. M., & Patiño, M. G. (2011). Rural tourism: A sustainable alternative. Applied Energy, 88(۲), ۵۵۱-۵۵۷.

UNWTO, J. (2016). World Tourism Barometer. Vol. 14